

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
_22.06.2026

КАРАР
637-п

Саба муниципаль районы территориясендә хәрби хәл гамәлдә булган чорда һәлак булган (вафат булган) кешеләрнең һәм хайваннарның мәетләрен (калдыкларын) ашыгыч күмүгә бәйле гражданнар оборонасы чараларын планлаштыруны камилләштерү турында

1998 елның 12 февралендәге 28-ФЗ номерлы «Гражданин оборонасы турында», 1994 елның 21 декабрендәге 68-ФЗ номерлы «Халыкны һәм территорияләрне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау турында», 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында», 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы «Мәет җирләү һәм күмү эше турында», Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 2007 елның 26 ноябрендәге 804 номерлы "Россия Федерациясендә гражданнар оборонасы турындагы нигезләмәне раслау турында" карары, «Муниципаль берәмлекләрдә һәм оешмаларда гражданнар оборонасын оештыру һәм алып бару турында нигезләмәне раслау хақында» 2008 елның 14 ноябрендәге 687 номерлы Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгы боерыгы белән һәм мобилизация чорында, сугыш вакытында, шулай ук, кирәк булган очракта, тыныч вакытның зур масштаблы гадәттән тыш хәлләр нәтижәсендә һәлак булган кешеләрнең һәм хайваннарның мәетләрен ашыгыч рәвештә күмүгә бәйле чараларны планлаштыруны камилләштерү максатларында Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. Түбәндәгеләрне расларга:

- мобилизация чорында, хәрби хәл гамәлдә булган чорда, сугыш вакытында, шулай ук тыныч вакытның зур масштаблы гадәттән тыш хәлләр нәтижәсендә Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы территориясендә һәлак булган (вафат булган) кешеләрнең һәм хайван мәетләрен (мәетләрен) ашыгыч күмүне оештыру чаралары планы (кушымта итеп бирелә);

- мобилизация чорында, хәрби торыш гамәлдә булган чорда, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы территориясендә һәлак булган (вафат булган) кешеләрнең һәм хайваннарның үле гәүдәләрен (мәетләрен) ашыгыч күмү комиссиясе турында нигезләмә (1 нче кушымта);

- мобилизация чорында, хәрби торыш гамәлдә булган чорда, сугыш вакытында, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы территориясендә һәлак булган (вафат булган) кешеләрнең һәм хайван мәетләрен (мәетләрен) ашыгыч күмү

комиссиясе составы (2 нче кушымта).

2. Мобилизация чорында һәлак булган (вафат булган) кешеләрнең һәм хайваннарның үле гәүдәләрен (мәетләрен) ашыгыч күмү, хәрби хәл гамәлдә булган чорда, хәрби вакытта, Россия Федерациясенең милли стандартын раслау турында» 2021 елның 13 сентябрендәге 950-ст номерлы боерыгы белән расланган Р.7.01-2021 ГОСТ Р нигезендә үткәрелде.

3. Әлеге карарны рәсми рәвештә Татарстан Республикасының хокукий мәгълүмат рәсми порталында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә түбәндәге адрес буенча бастырып чыгарырга: <http://pravo.tatarstan.ru>.

4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

Саба муниципаль районының
Башкарма комитет Житөкчесе

М.Р.Кәримов

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы территориясендә хәрби хәл
гамәлдә булган чорда һәлак булган (вафат булган) кешеләрнең һәм хайваннарның
үле гәүдәләрен (мәетләрен) ашыгыч рәвештә күмү

Комиссиясе турында Нигезләмә

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Нигезләмә мобилизация чорында, сугыш хәле гамәлдә булган чорда, сугыш вакытында Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы территориясендә һәлак булган (вафат булган) кешеләрнең һәм хайваннарның мәетләрен (калдыкларын) ашыгыч рәвештә күмү комиссиясе турында (алга таба - нигезләмә) мобилизация чорында, сугыш хәле гамәлдә булган чорда, сугыш вакытында территориядә һәлак булган (вафат булган) кешеләрнең һәм хайваннарның мәетләрен (калдыкларын) ашыгыч рәвештә күмү комиссиясенә эш тәртибен билгели. Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының (алга таба - Комиссия).

1.2. Комиссия мобилизация чорында, хәрби хәл гамәлдә булган чорда, Саба муниципаль районы территориясендә хәрби вакытта һәлак булган кешеләрнең һәм хайваннарның мәетләрен күмү өлкәсендәге бурычларны хәл иткәндә идарә итүне һәм үзара хезмәттәшлекне оештыру өчен төзелә.

1.3. Комиссия үз эшчәнлегендә 1998 елның 12 февралендәге 28-ФЗ номерлы «Гражданин обороны турында», 1994 елның 21 декабрендәге 68-ФЗ номерлы «Халыкны һәм территорияләренә табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау турында», 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында», 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы «Мәет җирләү һәм күмү эше турында», СанПиН 2.1.3684-21 «Шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен карап тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарына, житештерү, ижтимагый биналарны эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм уздыруга санитария кагыйдәләре һәм нормалары, Россия Федерациясе дәүләт санитария табибының 2021 елның 28 гыйнварындагы 3 номерлы төп карары, «Гражданнар обороны» ГОСТР 42.7.01-2021 ст. 950-2021 елның 13 сентябрендәге техник җайга салу һәм метрология буенча федераль агентлыкның боерыгы белән расланган «Гражданнар обороны. Хәрби һәм тыныч вакытта ашыгыч үле гәүдәләрен күмү, "Муниципаль берәмлекләрдә һәм оешмаларда гражданнар оборонын оештыру һәм алып бару турындагы нигезләмәне раслау турында" 2008 елның 14 ноябрендәге 687 номерлы Россия Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы боерыгына нигезләнә.

1.4. Комиссия турындагы Нигезләмә һәм аның составы Саба муниципаль районы Башкарма комитеты карары белән раслана.

1.5. Комиссия эшчәнлегендә катнашу өчен Саба муниципаль районы Башкарма комитетының хезмәт күрсәтүчеләре, буйсынган оешмалар һәм учреждениеләр (ризалык буенча) җирле хужалык оешмалары, сәламәтлек саклау органнары, эчке эшләр органнары, ГКЧС органнары, хәрби комиссариат вәкилләре һәм башка органнарның (ризалык буенча) җитәкчеләре һәм белгечләре җәлеп ителергә мөмкин.

2. Комиссиянең төп бурычлары һәм функцияләре

Комиссиянең төп бурычлары һәм функцияләре түбәндәгеләр:

- разработка предложений для решения проблем в области захоронения трупов людей и животных, погибших в период мобилизации, в период действия военного положения, в военное время, а также, в случае необходимости, в результате чрезвычайных ситуаций мирного времени на территории Сабинского муниципального района;

- вакытыннан алда, тыныч вакытта, санитар-эпидемиологик таләпләрне үтәп, мөмкин булган җирләү урыннарын билгеләү;

- җәсәдләрне ашыгыч рәвештә күмү чараларын үткөрү өчен акчалар запасларын булдыру буенча тәкъдимнәр әзерләү;

- җәсәдләрне ашыгыч күмү чараларын үткөрү өчен чаралар запасын булдыруны күзәтү һәм тикшерү;

- җәсәдләрне ашыгыч күмү чараларын тәмин итү өчен гражданлар оборонасы көчләрен булдыру буенча тәкъдимнәр әзерләү;

- җәсәдләрне ашыгыч күмү чараларын тәмин итү өчен гражданлар оборонасы көчләрен булдыруны һәм әзерлеген тикшерү;

- мобилизация чорында, хәрби хәл гамәлдә булган чорда, сугыш вакытында, шулай ук, кирәк булган очракта, Саба муниципаль районы территориясендә тыныч вакытның гадәттән тыш хәлләре нәтижәсендә һәлак булган кешеләр һәм хайваннар мәетләрен ашыгыч рәвештә күмү чараларына җитәкчелек итү;

- мобилизация чорында, хәрби хәл гамәлдә булган чорда, сугыш вакытында, шулай ук, кирәк булган очракта, Саба муниципаль районы территориясендә тыныч вакытның гадәттән тыш хәлләре нәтижәсендә һәлак булган кешеләр һәм хайваннар мәетләрен күмү өлкәсендәге бурычларны хәл иткәндә оешмаларның үзара хезмәттәшлеген тәмин итү;

- гәүдәләрне эзләү, аларны ачыклау урыннарын теркәү, аларны алу һәм беренчел эшкәртү эшләре белән җитәкчелек итү, аларны танып белү һәм документлаштыруны оештыру;

- кануннарда билгеләнгән кагыйдәләрне үтәп, җәсәдләрне күмүне җитәкчелек итү;

- сәламәтлек-эпидемиологик күзәтчелекне җитәкчелек итү һәм оештыру.

3. Комиссиянең эш тәртибе:

3.1. Комиссия эшен комиссия рәисе оештыра.

В отсутствие председателя Комиссии его функции исполняет заместитель председателя Комиссии.

3.2. Комиссия рәисе:

- Комиссия эшчәнлегенә белән гомуми җитәкчелек итә;

- Комиссия әгъзалары арасындагы вәкаләтләрне бүлә;

- Комиссия утырышларын үткөрүне тәмин итә;

- Комиссияга карата куелган мәсьәләләрне бәхәсләүдә катнаша, шулай ук, күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карар бирүче тавыш хокуына ия һәм корумны билгеләгәндә исәпкә алына;

3.3. Комиссия секретаре:

- комиссия әгъзаларына көн тәртибе, датасы, вакыты һәм чираттагы утырышны уздыру урыны турында кичекмәстән (яисә бер эш көненнән дә соңга калмыйча) хәбәр итә;

- Комиссия утырышы протоколын алып бара.

3.4. Комиссия әгъзалары карауга чыгарылган мәсьәләләр буенча фикер алышуда катнаша, шулай ук күрсәтелгән мәсьәләләр буенча тавыш бирү хокуына

ия.

3.5. Комиссия утырышы, әгәр анда кимендә 2/3 әгъза катнашса, хоуклы дип санала.

3.6. Комиссия карарлары утырышта катнашучы Комиссия әгъзаларының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Комиссия карары протокол белән рәсмиләштерелә.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы территориясендә хәрби хәл
гамәлдә булган чорда һәлак булган (вафат булган) кешеләрнең һәм хайваннарның
үле гәүдәләрен (мәетләрен) ашыгыч күмү
комиссиясе составы

Комиссия рәисе:

Гарипов Ирек Рамазан
улы

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Башкарма комитеты житәкчесенең урынбасары -
Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Башкарма комитеты аппараты житәкчесе;

Комиссия рәисе
урынбасары:

Хәсәншин Гафур
Шәйхулла улы

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районында
Татарстан Республикасы Авыл хужалыгы һәм азык-
төлек министрлыгының Авыл хужалыгы һәм азык-төлек
идарәсе башлыгы (киләшү буенча);

Комиссия секретаре:

Вәккәва Миләүшә -
Мөдәррис кызы
Комиссия әгъзалары:

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Башкарма комитетының ГХАТ бүлеге башлыгы;

Сөнгатов Шәмсун Әкбәр
улы

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының
Финанс-бюджет палатасы рәисе;

Рәшитов Рифат Ренат
улы

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы
Башкарма комитеты житәкчесенең мобилизация эше
буенча ярдәмчесе;

Гатауллин Фарит
Кәримулла улы

Россия Эчке эшләр министрлыгының Саба районы
буенча бүлекчәсе башлыгы (киләшү буенча);

Юсупов Марат Рафаэль
улы

«Саба үзәк район хастаханәсе» ДАССУ баш табибы
(киләшү буенча);

Ганиев Зөлфәт Рифкат
улы

«Саба район дәүләт ветеринария берләшмәсе» ДБВБ
башлыгы (киләшү буенча);

Галиуллин Алим
Мәгъсүм улы

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының
мөлкәт һәм жир мөнәсәбәтләре палатасы рәисе;

«Татарстан Республикасы Саба муниципаль

Тимергалиева Ландыш
Рушан кызы

районының Гражданлык ыклау идарәсе» МКУ
житәкчесе;

Юсупов Раиль Равил
улы

«Саба ТКХ МПП» АЖ генераль директоры;

Шәйхетдинов Альмир
Рәзит улы

«Шемордан ТКХ МПП» АЖ генераль директоры.

РАСЛЫЙМ

Саба муниципаль районы гражданнар
оборонасы житекчесе - Татарстан
Республикасы Саба муниципаль районы
Башкарма комитеты житекчесе

_____ М.Р. Кәримов
«_____» _____ 2026 ел

мобилизация чорында, хәрби торыш гамәлдә булган чорда, сугыш вакытында Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы территориясендә һәлак булган (вафат булган) кешеләрнең һәм хайваннарның үле гәүдәләрен (мәетләрен) кичекмәстән күмүне оештыру чаралары ПЛАНЫ.

Байлар Сабасы ш.т.б. - 2026

I БҮЛЕК.

Хәрби хәл вакытында мобилизация чорында, сугыш вакытында килеп чыгарга мөмкин булган Саба муниципаль районы территориясендә мөмкин булган хәлне кыскача бәяләү.

1.1. Хәрби хәлнең гамәлдә булган чорында, сугыш вакытында мобилизация чорында мөмкин булган масштаб һәм нәтижәләрнең характеры.

а) гадәти зарарлау чараларын кулланганда:

Саба муниципаль районы объектлары һәм территорияләре буенча гадәти заманча җиңелү чараларын куллану планлаштырылмый.

Саба муниципаль районы территориясендә радиацияле, химик һәм биологик куркыныч объектлар юк, район территориясендә радиация, химик һәм биологик зарарлану зоналары барлыкка килми.

Территорияләре гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә кертелгән, җимерелүләр, радиоактив пычрану, химик һәм биологик корылыш зоналарына кертелгән, янәшәдәге шәһәрләр янындагы куркыныч житештерү объектлары буенча гадәти заманча җиңелү чараларын кулланып, ракета һәм авиация һөжүмнәре ясаганда, шулай ук су басу (су басу) эләкми. Торак пунктлары һәм икътисад объектлары беренчел һәм икенчел гәҗәпләндерүче факторларның эш зонасыннан читтә булачак.

Саба муниципаль районы икенчел зарарланучы факторлар йогынтысы зонасына эләкми, мөмкин булган янгыннар, радиоактив пычрану, химик һәм биологик зарарлану майданнары барлыкка килү, катастрофик су басу күздә тотылмый.

Район территориясендә урнашкан торак пунктларны һәм икътисад объектларын җимерү күздә тотылмый.

Авыл хужалыгы җирләре, шул исәптән икмәк майданнары зарарлануы фараз ителми.

Азык-төлек чималы һәм азык-төлек продуктлары, ягулык һәм ягулык запасларын югалтулар фаразланмый.

Районда идарә, элемент һәм хәбәр итү системасында бозылулар фараз ителми;

Транспорт магистральләре, энергия белән тәмин итү системалары, су белән тәмин итү системалары һәм район эчендә элемент системасы саклана.

Район территориясендә кеше һәм хайваннарның массакүләм йогышлы авыруларының табигый чыганаclarы күздә тотылмый.

Район территориясендә авария-коткару һәм башка ашыгыч эшләр үткөрү (алга таба - АКЭ) планлаштырылмый.

б) массакүләм зарарлану коралы (атом-төш коралы) кулланганда:

Саба муниципаль районы территориясә буенча массакүләм зарарлану коралын (атом-төш коралын) куллану мөмкин түгел һәм планлаштырылмый да.

в) табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдә:

Саба муниципаль районы территориясендә табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгарга мөмкин, нәтижәдә гадәттән тыш хәлгә дучар булган халыкның тормышын беренче чиратта тәмин итүне оештыру буенча чаралар үткөрү таләп ителәчәк.

Табиғый гадәттән тыш хәлләр ягулык-һава катнашмасының күләмле шартлавы, «Татнефтепродукт» ягулык станциясенә резервуар паркында резервуарның герметизациясе һәм нефть продуктарының агып чыгуы нәтижәсендә бу объектлар территориясендә һәм яқын-тирә жирләрдә янгын курқынычы, биналарның, корылмаларның жимерелүе һәм үлем курқынычы булганда килеп чыгарга мөмкин. ягулык салу станциясендә хезмәт күрсәтүче персоналга, ачык урында кешеләрне имгәтү. Шулай ук вакытта төрле дәрәжәдәге һәм кешеләр өчен үлем курқынычы булган биналарның жимерелү зонасы радиуста бер километрга кадәр житәргә мөмкин.

«Саба ТКХ МПП» АЖ, «Шемордан ТКХ МПП» АЖ торак-коммуналь хужалыгының газлы казаннар, күп фатирлы йортларында шартлаулар йортлар жимерелүенә, яшәүче халыкның һәлак булуына китерергә мөмкин.

Район территориясендә 2 курқыныч юл участогы бар: ике авария курқынычы булган участок-Байлар Сабасы - Шәмәрдән - 12 км, Байлар Сабасы - Лесхоз-8 км.трассаның бу участкаларында табиғый яки кеше факторлары аркасында тыгыннар барлыкка килергә мөмкин, машиналар саны 10 берәмлеккә житәргә мөмкин.

Авыл хужалыгына төп зыянны табиғый бәлә-казалар: корылык, боз, су басу, кырау һ. б. китерә.

Аеруча курқыныч инфекцияләр (бруцеллез, себер түләмәсе, хайваннар арасында туберкулез) буенча район имин, халык арасында йогышлы авырулар чыгуы фаразланмый. Район шулай ук талпан энцефалиты буенча да имин.

Халыкның йогышлы авырулар (вируслы гепатит, бөөр синдромы белән геморрагик бизгәк, дизентерия һ. б. кискен эчәк инфекцияләре) белән авыру дәрәжәсе артуы ихтимал.

Район территориясендә авыл хужалыгы хайваннарының кискен йогышлы авырулары буенча имин, районда хайваннарның массакүләм йогышлы авырулары фаразланмый.

Үсемлекчеләктә гадәттән тыш хәлләрнең төп чыганаclarы булып авыл хужалыгы үсемлекләренә аеруча курқыныч корткычлары: саранча, болын күбәләге, кандала - зарарлы ташбака һ. б. тора, шулай ук авыл хужалыгы культуралары авыруларын кузгатучылар: бөртеклеләр тутыгы, ончыл чык һәм башаклылар септориозы, бәрәңге фитофторозы һ. б. тора.

1.2. Мөмкин булган вәзгыятьне бәяләүдән нәтижәләр:

Саба муниципаль районы территориясендә массакүләм зарарлау коралы (атом-төш коралы) һәм гадәти заманча зарарлау чаралары кулланып хәрби конфликтлар алып бару каралмаганга күрә, радиацияле һәм биологик курқыныч объектлар юк, радиация, химик һәм биологик зарарлану зоналары барлыкка килми.

а) дошман ОССП һәм массакүләм зарарлау коралы (атом-төш коралы) кулланганда:

Саба муниципаль районы территориясендә вәзгыять тотрыклы булчак:

- халык югалтулары, шулай ук исәптән Санитар һәм кире кайтарылмас югалтулар көтелми;
- беренче ярдәмгә мохтаж зыян күрүчеләр көтелми;
- район халкы үз территорияләреннән чыгарылырга (чыгарылырга) тиеш түгел;
- халыкка йод профилактикасы үткәрелми;

- халыкның вакытлыча торакка ихтыяжы юк;
- Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә кертелгән территорияләрдә АСДНР үткәрүдә катнашу өчен Саба муниципаль районының Гражданнар оборонасы көчләрен бүлеп бирү планлаштырылмый;

б) Саба муниципаль районы территориясендә массакүләм зарарлау коралын (атом-төш коралын) кулланганда АСДНР үткәрү планлаштырылмый.

в) табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килгәндә:

Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килгәндә халык арасында кайтмас югалтулар планлаштырылмый.

Халыкны куркыныч зоналардан эвакуацияләгәндә вакытлыча торакка ихтыяж бар.

Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыкканда вакытлыча торакка ихтыяж юк.

АСДНР үткәрү өчен кирәкле гражданнар оборонасы көчләре саны:

Гадәттән тыш хәл килеп чыккан зонада эшләр Саба муниципаль районының Гражданнар оборонасы көчләре белән берлектә бердәм дөүләт гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү системасының территориаль ярдәмче системасының Саба звеносы көчләре тарафыннан башкарылачак.

Гадәттән тыш хәлләр нәтижеләрен бетерү өчен гражданнар оборонасы көчләрен һәм чараларын жәлеп итү турында карарны Саба муниципаль районының табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча эш планы нигезендә гражданнар оборонасы житекчесе кабул итә.

II БҮЛЕК.

Хәрби һәм тыныч вакытта кешеләрнең үле гәүдәләрен ашыгыч рәвештә күмүгә бәйле бурычларны хәл итү максатларында башкарыла торган гражданнар оборонасы чаралары.

Төп чаралар булып:

1. Мөмкин булган күмү урыннарын алдан билгеләү;
2. Сугыш һәм тыныч вакытта мәетләрне ашыгыч күмү өчен чаралар запасларын булдыру;
3. Сугыш һәм тыныч вакытта мәетләрне ашыгыч күмү чараларын тәэмин итү өчен билгеләнгән гражданнар оборонасы көчләрен һәм чараларын булдыру, әзерләү һәм әзерлектә тоту;
4. Танып белүне, исәпкә алуны һәм күмүне гәмәлгә ашыру чараларын оештыру һәм үткәрү;
5. Сугыш һәм тыныч вакытта хайваннар мәетләрен ашыгыч күмүгә бәйле чаралар;

2.1. Мөмкин булган күмү урыннарын алдан билгелөү.

Тыныч вакытта, шулай ук сугыш вакытында, кешелэрнең һәм хайваннарның аз гына үлеме очрагында, аларны жирлөү планлы тәртиптә гамәлдәге зиратларда һәм үлэт базларында башкарыла. Шул максатлар өчен районда зиратлар һәм үлэт базлары район торак пунктларына, предприятиеләргә, авыл хужалыгы һәм йорт хайваннары хужаларына беркетелде.

Сугыш вакытында һәм эре масштаблы гадәттән тыш хәлләрдә мәетләрне ашыгыч рәвештә күмүне оештыру өчен Саба муниципаль районы территориясендә 1 жир кишәрлеге резервланган:

№ п/п	кадастр номеры	Торак пункты, урнашу урыны	Мәйданы, кв.м
1	16:35:070906:1	Кырбаш авылы	3 489 588

2.2. Сугыш һәм тыныч вакытта мәетләрне ашыгыч күмү өчен чаралар запасларын булдыру.

Тыныч вакытта, Саба муниципаль районы Башкарма комитеты хәрби конфликтлар барышында яисә шушы конфликтлар нәтижәсендә һәлак булган кешеләрнең һәм хайваннарның үле гәүдәләрен ашыгыч рәвештә күмү комиссиясе тәкъдимнәре нигезендә, шулай ук Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы территориясендә тыныч вакытның гадәттән тыш хәлләре аркасында кирәк булган очракта, мәетләрне ашыгыч жирлөү һәм мәетләрне ашыгыч жирлөү өчен матди-техник чаралар запаслары төзелә, мәетләрне ашыгыч жирлөү эшләрен фаразлана торган күләмнәрдән чыгып, зарарсызландыру чаралары барлыкка килә.

Мәетләрне ашыгыч күмү өчен кирәкле запаслар номенклатурасы:

- үле гәүдәләрен ашыгыч күмү буенча төркемнең шәхси составы өчен тире һәм сулыш органнарын индивидуаль яклау чаралары;

- табутлар (табутлар ясау өчен материаллар)запаслары;
- патологоанатомик капчыклар;
- дезинфекцияләүче матдәләр (хлор известь);
- майлау-ягу материаллары (транспорт белән тәэмин итү өчен);
- грунтны ныгыту өчен билгеләнгән органоминаль катнашмалар һәм актив өстәмәләр.

Тыныч вакытта табутлар (табутлар ясау өчен материаллар) һәм патологоанатомик капчыклар запаслары фаразланган кире кайтарылмас югалтуларның 30% исәбеннән, массакуләм күмүләр өчен кулланыла торган дезинфекцияләү чаралары запаслары фаразланган югалтуларның 40% исәбеннән булдырыла (10% чаралар беренчел урыннарда эпидемиягә каршы чаралар үткөрү өчен файдаланылырга мөмкин).һәлак булучыларның табылуы).

«Саба ТКХ МПП» АҖ, «Шәмәрдән ТКХ МПП» АҖ һәм мәетләрне ашыгыч күмү чараларын үтәүгә жәлеп ителә торган оешмаларга чыгымнарны компенсацияләү, жирлөү командалары эшләренә түләү Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы бюджеты акчалары хисабына башкарыла.

Сугыш вакытында мәетләрне күмү буенча чараларны турыдан-туры гамәлгә ашыру барышында агымдагы ихтыяжларны тулыландыру өчен алдан (тыныч вакытта) фаразланган югалтуларга туры килә торган күләмдә мәетләрне ашыгыч күмү өчен кирәкле акчалар китерүгә килешүләр төзелергә тиеш.

Гражданнар оборонасы ихтыяжлары өчен билгеләнгән матди-техник чаралар запаслары тыныч вакытта мәетләрне ашыгыч күмү өчен файдаланылырга мөмкин.

Сугыш һәм тыныч вакытта мәетләрне ашыгыч күмү чараларын тәмин итү өчен билгеләнгән гражданнар оборонасы көчләрен һәм чараларын булдыру, әзерләү һәм әзерлектә тоту.

мәетләрне ашыгыч күмү буенча руппалар Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының коткару коммуналь-техник хезмәте составына керүче структураны тәшкил итә, ул гражданнар оборонасы көчләре һәм гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерүнең бердәм дәүләт системасы көчләре составында сугыш һәм тыныч вакытта мәетләрне ашыгыч күмү буенча чаралар комплексын үткөрү өчен махсус әзерләнгән.

«Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы территориясендә гражданнар оборонасы буенча чаралар үткөрүне тәмин итә торган оешмалар исемлеген раслау турында» 2022 елның 01 ноябрендәге 314 номерлы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының карары нигезендә һәлак булганнарның гәүдәләрен (калдыкларын) күмү урыннарын җиһазлау буенча чаралар үткөрү, сугыш вакытында һәлак булганнарны ташу һәм күмү эшләрен оештыру «Саба МПП ЖКХ» АҖ, «Шәмәрдән МПП ТКХ» АҖ тарафыннан йөкләнгән.

Сугыш вакытында мәетләрне ашыгыч күмү өчен:

шәхси составындагы 4 кешене үз эченә алган үле гәүдәләрен ашыгыч рәвештә күмү төркеме төзелә; 1 экскаватор һәм җайлаштырылган автотранспорт берәмлеге.

Мәетләрне ашыгыч җирләү төркеменең шәхси составы «Саба МПП ЖКХ» АҖ, «Шәмәрдән МПП ЖКХ» АҖ җитәкчесе боерыгы белән билгеләнә.

Мәетләрне ашыгыч күмү төркемен техника һәм мөлкәт белән тәмин итү гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы, шулай ук Татарстан Республикасы Саба муниципаль районының гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча эш планы нигезендә «Саба МПП ТКХ» АҖ, «Шәмәрдән МПП ТКХ» АҖ тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Мәетләрне ашыгыч күмү буенча планлаштырылган эш күләменнән чыгып, башка оешмалардан өстәмә техник чаралар җәлеп итәргә мөмкин, бигрәк тә бу җир казу техникасына (экскаваторларга) һәм мәетләрне күмү урынына транспортлау гамәлгә ашырылачак транспорт чараларына кагыла.

Сугыш вакытында мәетләрне ашыгыч күмү чараларын башкарганда санитар-эпидемиологик күзәтчелекне гамәлгә ашыру өчен Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор Идарәсенең (Татарстан) Саба, Мамадыш, Кукмара, Теләче районнарындагы территорияль бүлегә белгече җәлеп ителә (1 кеше).

Мәетләрне ашыгыч күмү буенча төркемнең шәхси составын әзерләү Россия Федерациясенең гамәлдәге законнары нигезендә, Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының оештыру-методик күрсәтмәләрен исәпкә алып, шулай ук гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләрне бетерү буенча өйрәнүләрдә һәм күнегүләрдә катнашу нигезендә гамәлгә ашырыла.

Подготовка личного состава проводится по 15 – часовой программе обучения на курсах подготовки личного состава внештатных формирований по обеспечению мероприятий по гражданской обороне на рабочих местах групп экстренного захоронения трупов (базовая подготовка – 9 часов, специальная-6 часов)

Дәресләрнең тематик планы һәм дәресләр расписаниесе нигезендә үткәрелүен һәм аларда укучыларның булуын исәпкә алуны дәресләр житәкчеләре билгеләнгән формадагы журналларда гамәлгә ашыра.

Журналлар укулар тәмамланганнан соң бер ел дәвамында саклана.

Башкарылган бурычларның үзенчәлегә аркасында, үле гәүдәләргә ашыгыч күмү буенча төркемнең шәхси составын аттестацияләү каралмый.

2.4. Танып белү, исәпкә алу һәм күмүгә гамәлгә ашыру чараларын оештыру һәм үткөрү.

Һәлак булганнарның гәүдәләрен (калдыкларын) күмүгә (күмүгә) оештыру мәетләргә (калдыкларны) эзләү, аларны табу урыннарын теркәү, һәлак булганнарны чыгару һәм беренчел эшкәртү, танып белү һәм документлаштыру, күмү (Күмү) урыннарын сайлау, аларга күчәрү һәм һәлак булганнарны күмү буенча эшләр башкаруны күздә тоту.

Өлгә эшләр ТР Саба муниципаль районының коткару хезмәтләргә һәм хәрби командование органнары белән тыгыз хезмәттәшлектә мәетләргә ашыгыч күмү буенча төркем тарафыннан башкарыла.

Эшләрне гамәли башкару мәетләргә ашыгыч күмү төркемнә һәм урта эшкәчләрне торган белгечләргә (гадәттән тыш хәлләр министрлыгы, Эчке эшләр, сәламәтлек саклау, Роспотребнадзор, ветеринария органнары) йөкләнә.

Төркемнең шәхси составының мәетләргә ашыгыч күмү буенча эш Дәвамлылыгы 6 сәгатьтән артмаска тиеш. Һәр сәгать эшләгәннән соң 20 минутлык ял оештырыла.

Чаралар уздырганда оештырыла:

1. Шикләнелүче объектлар территориясенә керү һәм керү юлларында дезбарьерлар белән җиһазландыру, чыгып барганда кешеләрнең өскә махсус киёмнәрен һәм аяк киёмнәрен даими дезинфекцияләүгә тәмин итү һәм чыгып барганда транспортны дезинфекцияләү.

Кыр шартларында шәхси составны санитар эшкәртү һәм киёмнәргә зарарсызландыру Махсус санитар эшкәртүнең вакытлыча (кыр) пунктында «Саба районы дәүләт ветеринария берләшмәсе» ДБУнең күчмә дезинфекция җайланмасын җәлеп итү юлы белән башкарыла.

2. Мәжбүри термометрияле персоналны көндәлек клиник карауны оештыру; персоналны индивидуаль тегелгән чаралар (бит өчен битлекләр, махсус киёмнәр, гигиена чаралары) белән тәмин итү, киём, аяк киёмнәргә алмашынуын оештыру, персоналның гигиена душын узу.

Йогышлануда шикләнелүче хайваннар (кошлар), 65 яшьтән өлкәнрәк һәм 18 яшьтән кечерәк гражданнар, сулыш органнары һәм иммун системасы хроник авырулары булган затлар, теләсә нинди авыру һәм авыру билгеләргә булган затлар белән турыдан-туры элемтәгә керүгә күздә тоткан эшкәчләр.

2.4.1. Гәүдәләргә эзләү, аларны табу урыннарын теркәү, һәлак булганнарны чыгару һәм беренчел эшкәртү.

(мәет калдыклары) һәлак булучылар эзләү шәхесләренең аларны разведка барышында женәзә кылу төркеме көчләре тарафыннан башкарыла, жирле халыкны сорау мағълүматлары буенча, рәсми органнар һәм гражданның заявкалары буенча, шулай ук жимереклекләре ачыкканда, жирле жирне, биналар һәм корылмаларны күзәтү вакытында, шул исәптән ишек асты бүлмәләрендә. Үлекләре оештырылган һәм планлы эзләү максатлары өчен торақ пунктларының, икътисад объектларының һәм тирә-юнь жирләренең территорияләре эзләнүче участоклар (зоналар, секторлар) өчен бүленә. Үлекләренең (калдыкларының) табылу урыннары женәзә кылу төркеме начальнигы тарафыннан күзәтү, тәймә, деталь һәм танып-белү фотосуретләре аша, жирле жирнең озын вакытлык ориентирларына бәйләнешле табылу урыннары схемасын төзү юлы белән билгеләнә. Озын вакытлык ориентирлар дип жирле жирнең рельеф элементлары, магистраль автомобиль (тимер юл) юллары, юл үткәргеч элементлары һ.б., вакыт үтү белән зур үзгәрешләргә дучар булмаганнар аңлашыла.

Бина һәм корылмаларның, подвал һәм башка тирәнәйтелгән бүлмәләренең жимерекләре астыннан һәлак булганнарның гәүдәләрен (калдыкларын) чыгару авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләре алып баруга, жимерекләре сүтүгә, яңа төзелеш мәйданчыкларын эзерләүгә, жимерелгән биналарны һәм корылмаларны торгызуга һәм ремонтлауга жәлеп ителә торган көчләр аларны тапканнан соң гәмәлгә ашырыла.

Һәлак булганнарның гәүдәләрен (калдыкларын) һәм янәшәдәге жирлекне, биналарны һәм корылмаларны миналауда шикләнелгән очракта, житәкче (начальник) боерыгы буенча эшләр туктатыла, чолгап алу куела һәм күмү командасының (төркеменең) пиротехнигы чакырыла. Эш пиротехникның житәкчегә (начальникка) миналарны бетерү турында докладыннан соң яңадан башлана.

Кирәк булган очракта һәлак булганнарның гәүдәләрен беренчел эшкәртү аларны танып белү һәм күмү (күмү) урыннарына илтеп житкерү өчен шартлар тудыру максатыннан башкарыла.

2.4.2. Һәлак булганнарны танып белү.

Гәүдәләре (калдыклары) танып белү һәлак булган гражданның шәхесен ачыклау максатыннан башкарыла.

Һәлак булганнарның гәүдәләрен (калдыкларын) Эчке эшләр органнары хезмәткәрләре белгечләр - медицина хезмәткәрләре (судмедэкспертлар) катнашында карый. Тикшерү тәмамланганнан соң эчке эшләр органнары хезмәткәрләре тарафыннан һәлак булганнарның гәүдәләрен (калдыкларын) танып белү беркетмәләре төзелә.

Вәзгыять мөмкинлек биргән аерым очракларда шәхесне ачыклау һәлак булганнарның яшәү һәм эшләү урынындагы туганнарына, күршеләренә, хезмәттәшләренә һәм башка затларга гәүдәләре (калдыклары) танып белү юлы белән башкарылырга мөмкин.

Һәлак булучыларның шәхесен ачыклау өчен, шәхесне таныклаучы документлардан тыш, урында табылган хатлар, язучыларның, фотосурәтләр һәм башка материаллар кулланыла, хәл мөмкинлек биргән аерым очракларда шәхесне ачыклау мәетне күрсәтү юлы белән, һәлак булучының яшәү һәм эшләү урыны буенча туганнарына, күршеләренә, хезмәттәшләренә һәм башка затларга танып белү өчен үткәрелергә мөмкин.

Шөхесне тышкы билгеләре буенча идентификацияләү авыр булган очракта, мәетләрне суд-медицина тикшерүе ысуллары белән танып белергә кирәк (яру, бармак эзләрен алу, тешләрне өйрәнү, генетик экспертиза).

Генетик экспертиза үлем турында таныклык бирүче медицина учреждениесе, Эчке эшләр органнары, Россия ГХМ, Россия Оборона министрлыгы таләбе буенча уздырыла. Бу очракта медицина таныклығы экспертиза нәтижәләре нигезендә бирелә.

Үлем шартлау яки башка гадәттән тыш хәл нәтижәсендә килеп чыккан хәлләрдә, аның аркасында калдыклар табылмый, үлем фактын шаһитлар шаһитлыгы буенча жирле үзидарә органнарына яки судка билгеләргә рөхсәт ителә. Мондый очракларда жирләүне жирле үзидарә органы яки суд карары белән бирелгән үлем турында таныклык нигезендә читтән торып үткәргә рөхсәт ителә.

Үлгән кешенең өлеменең алдан сәбәбе табиб һәм хокук саклау органнары хезмәткәре һәлак булган урында билгеләнә.

Үлем турында табиб таныклығы моргта үле гәүдәне ачу нәтижәсендә патологоанатом-табиб тарафыннан рәсмиләштерелә.

Үлем турындагы таныклык Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының ГХАТ бүлеге тарафыннан, үлем турында табиб таныклығы нигезендә бирелә, бу - туганнарга яисә мәетне күмү урынына бирү өчен нигез булып тора.

2.4.3. Һәлак булганнарның гәүдәләрен (калдыкларын) ташуны оештыру.

Моргка табылган һәм мәетләрне саклаган урыннан һәлак булганнарның гәүдәләрен (калдыкларын) күчерү һәм алга таба күмү (күмү) урыннарына ашыгыч рәвештә махсуслаштырылган автотранспорт, медицина хезмәткәрләре контролендә башкарыла.

Үлекләрен (калдыкларын) күмелү (жәнәзә кылу) урыннарына ташуны оештыру өчен АО «Саба МПП ЖКХ», АО «Шәмәрдән МПП ЖКХ»ның 1 берәмлеге жиһазландырылган автомобиль транспортын кулланырга планлаштырыла.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларның азык-төлек чималын һәм азык-төлек продуктларын ташу өчен файдаланыла торган автотранспорттан, алдан түләмичә төзелгән шартнамәләр нигезендә, файдалану рөхсәт ителә.

Һәлак булганнарның гәүдәләрен (калдыкларын) йөртү өчен билгеләнгән транспорт махсус жиһазланган һәм тиешле тамгаларга (язмаларга) ия булырга тиеш.

Һәлак булганнарны (вафат булганнарны) ташу һәм күмү тәмамлангач, транспорт билгеләнгән тәртиптә куллануга рөхсәт ителгән дезинфекция чаралары белән дезинфекция узарга тиеш.

Дезинфекциядән соң автотранспортның санитар-эпидемиологик һәм дозиметрик контроле үткәрелә.

2.4.4. Һәлак булганнарның жирләнүе.

Һәлак булганнарның гәүдәләрен (мәетләрен) күмү (күмү) 12.01.1996 № 8-ФЗ Федераль законы нигезендә санитария һәм башка таләпләргә каршы килми торган милли гореф-гадәтләрен һәм традицияләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Йогышлы авыруларның үле гәүдәләрен күмгәндә (күмгәндә) аларның дезинфекциясе мәжбүри. Моның өчен тән (калдыклар) тукумага төрелә (яки полиэтилен капчыкка салына), ул 5% лизол эремәсе яисә 10% хлор известь эремәсе белән сеңгән. Гөмбә тыгыз итеп шомартылган булырга тиеш, аның төбенә 2-3 сантиметр калыңлыктагы хлор известь агып төшә.

Дезинфекция үткәру өчен кирәкле күләмдә дезинфекцияләүче матдәләр һәм эремәләр (хлор известь һәм монохлорамин) бүленеп чыгарыла, алар сугыш һәм тыныч вакытта мәетләрне ашыгыч күмү өчен булдырылган чаралар запасларыннан чыгарыла.

Каберләрнең тирәнлеген химик (радиоактив) зарарлауга дучар булган үлгән затларның гәүдәләрен күмгәндә (күмгәндә) алар арасындагы ераклык, жирләрне куркыныч чикләрдә йоктыруга юл куймас өчен, шактый зур була.

Күмүдән соң күмү урыны өстендәге жир өслегенә вакытлы химик һәм дозиметрик контроле уздырыла.

Һәлак булганнарның гәүдәләрен (калдыкларын), күмү урыннарын (каберләрен) күмү (күмү) тәмамланганнан соң, аларны урнаштыру һәм кыскача тасвирлап урнаштыру схемалары, шулай ук исемлек исемлекләре акт буенча хәрби конфликтлар барышында яки шушы конфликтлар нәтижәсендә, шулай ук, кирәк булган очракта, Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы территориясендә тыныч вакытның гадәттән тыш хәлләре нәтижәсендә һәлак булган кешеләрнең һәм хайваннарның мәетләрен ашыгыч күмү комиссиясенә тапшырыла..

Төркемләп күмгәндә күмү индивидуаль каберләргә дә, үлгәннәрнең әлеге төркемә өчен гомуми каберләргә дә башкарылырга мөмкин. Ачык һәм ябык колумбарийларның «кайгы диварлары» нда көлләрне күмү индивидуаль куышларга башкарыла..

Төркем жирләнүе хәрби һәм гражданлык затларыннан торган затлар төркемә өчен уздырылган очракларда хәрби дәрәжәләрен үлгәннәрнең бөтен төркемә бирергә кирәк.

Жирләү үлем турында медицина һәм дөүләт таныклыклары булганда һәм үлгән кешенең шәхесен идентификацияләгәннән (таныганнан) соң гына башкарыла ала.

Чит ил гражданны һәлак булган очракта һәлак булганнарның калдыкларын күмү (репатриацияләү) мәсьәләләрен тиешле дөүләтләрнең илчелекләре яки консуллыклары белән килештерергә кирәк.

Шәхесләре ачыкланмаган затларны Эчке эшләр органнары карары нигезендә зиратларның махсуслаштырылган участкаларында жирләү рәхсәт ителә.

Бу вакытта Кремация рәхсәт ителми, ул санитария кагыйдәләре һәм нормалары таләпләре буенча яки суд-медицина экспертизасының патологоанатомик тикшеренүләре нәтижәләре буенча кирәк булган очраклардан тыш.

Сәламәтлек саклау органы кремацияләнмәгән калдыкларны күмү халык өчен йогышлы куркыныч яисә эпидемия чыганагы булырга сәләтле булган очракларда кремация рәвешендә күмүне таләп итәргә хокуклы.

Деформацияләнгән яки жимерелгән гәүдәләрен күмгәндә суд-медицина яки генетик экспертизадан соң алар эретелгән табутларга яки санитар-эпидемиологик куркынычсызлыкны тәмин итүче капсулаларга урнаштырылырга һәм күмү барышында ачылмаска тиеш.

Калдыкларны консервацияләү һәм бальзамирование калдыкларны саклау суд-медицина, генетик, криминалистик экспертизалар үткәру өчен кирәк булган ситуацияләрдә башкарырга киңеш ителә.

Бер табутта, капсулада яки урнада берничә үлгәннең калдыкларын яки кәбер ташларын жирләүгә рәхсәт ителми.

Жирләүдән соң 3 нөсхәдә акт төзелә, анда күрсәтелә:

а) күмү датасы;

б) жирләүне теркәү номеры;

в) жирләү участогы номеры;

- г) жирлэнгәннәр саны;
- д) һәрбер жирлэнгән өчен үлем турында таныклык номеры һәм аны биргән вакыт һәм орган;
- е) мәетне теркәү номеры;
- ж) һәлак булган (вафат булган)нең фамилиясе, исеме, атасы исеме;
- з) аның табылу адресы;
- и) аның яшәгән урын адресы;
- к) аның туган көне;
- л) женес.

Актның беренче нөсхәсе комиссиядә кала.

Актның икенче нөсхәсе РТ Саба муниципаль районы Башкарма комитетының архив бүлегенә җибәрелергә тиеш.

Актның өченче нөсхәсе сәламәтлек саклау учреждениесенә җибәрелергә тиеш.

Һәлак булучыларның (вафат булучыларның) танылмаган гәүдәләрен жирләгәндә, аларны исәпкә алу, актта һәлак булучының (вафат булучының) фамилиясе, исеме, атасының исеме, яшәү урыны адресы, туган көне күрсәтелүдән тыш, шул ук тәртиптә башкарыла.

2.5. Сугыш һәм тыныч вакытта хайваннар мәетләрен ашыгыч күмүгә бәйлә чаралар.

Үлгән хайваннар һәм кошларның мәетләрен ашыгыч күмү буенча чараларны үтәү хайваннарны һәм үсемлекләрне коткару хезмәтенә йөкләнә, санитария нормалары һәм кагыйдәләре, үлгән хайваннар һәм кошларның мәетләрен күмү буенча нигезләмәләр һәм инструкцияләр таләпләре нигезендә.

Хайваннар мәетләрен эзләү «Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы территориясендә эпизоотиягә каршы җыелма мобиль отряд төзү турында» Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Башкарма комитетының 2020 елның 18 февралендәге 25 номерлы карары белән төзелгән эпизоотиягә каршы җыелма отряд көчләре белән, жирле халык сораштырулары мәгълүматлары буенча, рәсми органнар һәм гражданныр гаризалары буенча, шулай ук терлекчелек биналарының нигезен тикшергәндә, жирлекне визуаль карап чыккан вакытта башкарыла.

Үлгән хайваннарны оешкан рәвештә һәм планлы рәвештә эзләү, аларны күмү урынына китерү максатларында хайваннар һәм кошлар хужалары да катнаша. Жирле халык жирле үзидарә органы килештерүе буенча иреккә нигездә җәлеп ителергә мөмкин.

Хайваннарның үле гәүдәләрен табу урыннары ашыгыч рәвештә мәетләрне күмү буенча төркем башлыгы тарафыннан, урында озак вакытлы ориентирларга бәйләп, мәетләрне (калдыкларны) табу урыннарының урнашу схемаларын төзү юлы белән теркәлә. Озак вакытлы ориентирлар дигәндә вакыт дәвамында сизелерлек үзгәрешләргә дучар булмаган урынның рельеф элементлары, магистраль автомобиль юллары, юлүткәргеч элементлары һ.б. аңлашыла.

Терлекләрне асып кую өемнәре астыннан чыгару авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр алып баруга, өемнәрне сүтүгә, яңа төзелеш майданчыкларын эзерләүгә, җимерелгән биналарны һәм корылмаларны торгызуга һәм ремонтлауга җәлеп ителгән көчләр белән башкарыла.

Хайван мәете яткан жирне (урынны) 5 кг/м² исәбеннән коры хлор известь белән дезинфекциялиләр, аннары аны 25 см тирәнлектә казып чыгаралар.

Хлор, формалин булган көчле тээсир итэ торган препаратларны изоляциялэнгэн бокслар өчен кулланалар. Эшкөртүлөрнөң тапкырлыгы һәм саны тоту шартларына, терлекләрнөң санына һәм биналарның билгеләнешенә бәйле. Агымдагы дезинфекцияне сайлау һәм методын ветеринария хезмәте билгели.

Эшкәртү яки күмү (яндыру) өчен биологик калдыкларны илтәп житкерү бурычы хужасына йөкләнә. Үлгән хайваннар һәм кошларның мәетләрен ташу шулай ук эпизоотиягә каршы жыелма отряд транспорты һәм жирлекнең башкарма комитеты бүлөп биргән жирлек транспорты белән башкарылырга мөмкин.

Хайваннарның мәетләрен ташу, гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә бу таләп ителмәгән очраклардан тыш, озата баручы ветеринария документлары булганда башкарылырга тиеш.

Хайваннарның мәетләрен ташу өчен бүлөп бирелгән транспорт чараларының су үткәрми торган ябык кузовлары юу һәм дезинфекцияләү чаралары йогынтысына чыдам булырга тиеш. Мондый транспортны хайваннар мәетләрен башка йөкләр белән бергә ташу өчен куллану рөхсәт ителми.

Хайваннар мәетләрен күчерү өчен кулланыла торган транспорт чарасы кузовы, хайваннар мәетләрен күчәргәндә каплау өчен кулланыла торган савытлар, чатырлар яисә башка жайланмалар, хайваннар мәетләрен күчәргәндә кулланыла торган инвентарь һәр күчерү очрагынан соң 4% ачы натрий эремәсе, яисә 3% формальдегид эремәсе, яисә препаратлар эремәсе кулланып дезинфекциягә дучар ителергә тиеш.гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә чикләү чаралары (карантин) билгеләнергә мөмкин булган йогышлы, шул исәптән аеруча куркыныч, хайваннар авырулары исемлегенә кертелгән хайваннарның аеруча куркыныч авыруларын кузгатучыларга карата инактивацияләүче тәсире булган кимендә 3% актив хлор яки башка дезинфекция чарасы булган башка дезинфекция чарасы.

Транспорт чаралары, инвентарь, инструментлар, жиһазлар биологик калдыктарны утильләштерү, зарарсызландыру яки юкка чыгару өчен китерүнең һәр очрагыннан соң дезинфекцияләнә.

Махсус киемнәрне 2 сәгать дәвамында формальдегидның 2 % эремәсендә чылатып дезинфекциялиләр.

Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы территориясендә биологик калдыкларны күмү урыннары

№ т/б	Объектның исеме	ВСК №	Объектны ң гомуми мәйданы, кв. м	Урын (Авил жїрлеге, авыл)	Кадастр номеры			Географик координат алар	Кыс карт ылг ан СЭЗ
					ОКС	Кишәрлек	ЕЗП		
Себер түләмәсе үләт базлары									

1	С/мк себер түлэмәсе	1с	102	РТ, Саба районы, Шәмәрдән авыл жирлегә, Мичәнбаш авылы, төньяк-көнбатышка 1 км	16:35:07090 1:166	16:35:07090 1:383		56.167318, 50.355076	85 м
2	С/мк себер түлэмәсе	2с	101,4	ТР, Саба районы, Шәмәрдән авыл жирлегә, Шәмәрдән авылы, төньяк көнчыгышка таба 0,2 км	16:35:22013 7:24	16:35:22013 7:26		56.182170, 50.406720	50 м
3	С/мк себер түлэмәсе	3с	370,7	ТР, Саба районы, Шекше авыл жирлегә, Сәрдә авылы, көньяк-көнчыгышка 5 км	16:35:18040 5:28		16:35:000000 :296	56.081592, 50.512423	
4	С/мк себер түлэмәсе	4с	731,8	ТР, Саба районы, Шекше авыл жирлегә, Шекше авылы, көнчыгышка 5 км	16:35:18040 4:86		16:35:000000 :296	56.101501, 50.510815	
5	С/мк себер түлэмәсе	5с	99,6	ТР, Саба районы, Явлаштау авыл жирлегә, Явлаштау авылы, көньякка 0,5 км	16:35:06030 7:74		16:35:000000 :253	56.104241, 50.541416	50 м
6	С/мк себер түлэмәсе	6с	101,1	ТР, Саба районы, Явлаштау авыл жирлегә, Мишәбаш авылы, көнчыгышка таба 1,5 км	16:35:06030 2:36		16:35:000000 :314	56.107573, 50.629806	50 м
7	С/мк себер түлэмәсе	3(Т)	100	ТР, Саба районы, Сатыш авыл жирлегә, Алан-зирә авылы, 3 км төньяк-көнбатышка таба	16:35:15050 5:12		16:35:000000 :281	55.882968, 50.393643	

Биотермик чокырлар									
1	Биотермик чокыр	5	601,8	ТР, Саба районы, Шекше авыл жирлеге, Шекше авылы, көнъякка 1 км	16:35:18040 1:43		16:35:180401 :6	56.094450, 50.461192	
2	Биотермик чокыр	22	507,2	ТР, Саба районы, Байлар Сабасы шәһәр тибындагы поселогы, төньяк-көнбатышка 2,5 км	16:35:14030 3:30			56.016067, 50.396134	
3	Биотермик чокыр	33К	746	ТР, Саба районы, Байлар Сабасы шәһәр тибындагы бистәсе, в 0,460 км на восток	16:35:14030 8:261	16:35:14030 8:37	16:35:000000 :91	55.999545, 50.466896	50 м

Хайваннарның мәетләрен жир чокырларына күмү аерым очракларда, хайваннарның күпләп үлүе һәм аларны утильләштерү, яндыру яки зарарсызландыру өчен биотермик чокырларда ташу мөмкин булмаган очракта гына рөхсәт ителә, мәетләргә жиргә күмү бары тик Дәүләт Баш ветеринария табибы карары нигезендә генә рөхсәт ителә. Алга таба бу урында жирләүләр үткәрмиләр.

Себер түләмәсе, котыру чире, эре мөгезле терлек чумасы, дуңгызларның африка чумасы, кош чумасы һ.б. китереп чыгаручылар белән зарарланган яки зарарланган биологик калдыкларны махсус билгеләнгән мәйданчыкларда урында яндыралар.

Хайваннарның мәетләрен яндыруны ветеринария белгече контролендә махсус мичләрдә яки жир траншеяларында (чокырларда) янмый торган органик булмаган калдык барлыкка килгәнче башкаралар.

Хайваннар мәетләрен яндыру өчен чокырлар һәм траншеялар Россия Федерациясе Авыл хужалыгы министрлыгы тарафыннан 29.12.2008 елда расланган 3.10.07.01-09 РД-АПК терлекчелек, кошчылык һәм жәнлекчелек объектларын ветеринария ягыннан яклау буенча Методик тәкъдимнәр таләпләренә туры китереп ясала.

Көлне һәм янмаган башка неорганик калдыкларны яндыру үткәрелгән чокырга күмеп куялар.

Хайваннарның мәетләрен сулыкларга, елгаларга һәм сазлыкларга, көнкүреш чүп контейнерларына, утильләштерү һәм күмү өчен чүплекләргә һәм полигоннарга ташлау юлы белән юк итү катгый тыела.

Ветеринария хезмәте тарафыннан азык максатларында эшкәртүгә кертелгән терлек мәетләрен ветеринария-санитария заводларында, ит комбинатларының техник фабрикаты цехларында, терлекчелек хужалыкларының утильләштерү цехларында сортларга аералар һәм вакыйлар.

Яңа үле гәүдәләрдән тире салдыру рөхсәт ителә, шуннан соң аларны һичшиксез дезинфекциялиләр.

Хайванчылык хужалыкларының юк итү цехлары бары тик үз хужалыгында алынган хайваннар жәсәдләрен генә эшкәртә.

Башка хужалык һәм оешмалардан биологик калдыкларны алып килү катгый тыела.

«Татарстан Республикасы Саба муниципаль районы Гражданнарны яклау идарәсе "
МКУ житәкчесе

Л.Р. Тимергалиева